

de behandelde soort vermeld; de bijbehorende wetenschappelijke naam moet dan in de tekst worden teruggezocht. Afgezien van deze kleine ongemakken is de flora ook goed bruikbaar voor mensen die de Zweedse taal niet beheersen. De afbeeldingen bieden veel houvast en veel Zweedse termen zijn ook voor niet-taalgevoelige Nederlanders goed herkenbaar: 'blomor' zijn bloemen, 'knoppar' zijn knopen, 'blad' is blad en een 'krona' is een bloemkroon.

Wie deze geïllustreerde flora van Noord-Europa in zijn rugzak mee wil nemen moet wel rekening houden met een kloek formaat (928 pagina's op dik papier) en een bijbehorend gewicht: het boek weegt precies 2,3 kg!

Bart Vreeken

Boekbespreking 5

B. Jonsell (red.), *Flora Nordica General Volume*, Stockholm, 2004, 287 pag., ISBN 91-7190-042-X, € 48. — Het boek is het begeleidende deel bij het *Flora Nordica*-project dat in totaal 14 delen zal omvatten en waarvan thans twee delen zijn gepubliceerd. Naast een grote en fraai geïllustreerde termenlijst bevat dit deel de standaardliteratuur, de herbaria, de floristische geschiedenis, klimaat, topografie, geologie, vegetatie, en natuurbescherming. Alles op zeer heldere wijze geformuleerd volgens de nieuwste inzichten en, waar wenselijk, duidelijk geïllustreerd. Aan de invloed van de mens op de vegetatie wordt ook een uitvoerig hoofdstuk gewijd. Interessant hierin is, dat de invloed van de mens vanaf de IJzertijd (2.500 jaar geleden) als positief wordt beoordeeld (vooral door het terugdringen en openen van het bos). Vanaf 1850 wordt die invloed echter snel negatief, onder andere door het omzetten van gras- en hooilanden in grootschalig opgezette boomplantages. Ongerept bos is vrijwel afwezig in heel het Noordse gebied.

Het endemisme op soortniveau is in de Noordse landen gezamenlijk zeer beperkt als gevolg van de betrekkelijk korte tijd (10.000 jaar) die is verstreken na het smelten van de ijskap na de laatste ijstijd. Het aantal onderscheiden taxa hangt ook samen met het gehanteerde (klassieke) soortsbegrip: van de 127 endemen zijn er 45 ondersoorten en 32 variëteiten.

Een zeer interessant algemeen deel!

Ruud van der Meijden

Boekbespreking 6

H. Haeupler, A. Jagel & W. Schumacher, *Verbreitungsatlas der Farn- und Blütenpflanzen in Nordrhein-Westfalen*, Landesanstalt für Ökologie, Bodenordnung und Forsten Nordrhein-Westfalen (LÖBF), Recklinghausen, 2004, 616 pag. + 2136 verspreidingskaarten, ISBN 3-89174-034-4, € 29,90, te bestellen bij de LÖBF, Gunther Hellman (e-mail: gunther.hellmann@loebf.nrw.de); zie voor verdere informatie: <http://www.ruhr-uni-bochum.de/boga/geobot/NRW-Atlas.html> — De verspreidingsatlas van de aan Nederland grenzende deelstaat Noordrijnland-Westfalen in Duitsland heeft de bekende hoge standaard van de werken van Henning Haeupler, zoals de 'Standardliste'¹ en de 'Bildatlas'.² Interessant voor Nederlandse floristen zijn de gekozen oplossingen voor de problematiek van de status van de vondsten (indigeeen, neofyt, uitgezaaid/aangeplant, etc.) en het grote aantal interessante opmerkingen bij vele soorten.

Ruud van der Meijden

1. R. Wisskirchen & H. Haeupler. 1998. Standardliste der Farn- und Blütenpflanzen Deutschlands. Stuttgart.
2. H. Haeupler & Th. Muer. 2000. Bildatlas der Farn- und Blütenpflanzen. Stuttgart.